

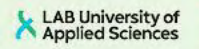
Maa- ja metsätalous-
ministeriö

Mitä maaseudun tietotalous on ja miten sitä tulisi kehittää?

15.3.2023

Teemu Haukioja, Emmi Maijanen, Kirsi Purhonen ja Pasi Saukkonen

Älykkään ja kestävästi tietointensiivisen talouden ohjaaminen
Suomen maaseutualueilla – TIETOMAA UUDISTAA

Maa- ja metsätalousministeriö on rahoittanut hankkeen Maaseutupolitiikan neuvoston asettaman hankeryhmän esityksestä, Mäkelän valtakunnallisiin maaseudun tutkimus- ja kehittämishankkeisiin suunnatuista varoista.

Sisältö

Tietoa hyvään
Meillä on jo runsaasti
Vain viisaus puuttuu

- Mitä ja miten tutkittiin?
- Millaisena maaseudun tietotalous näyttäytyy Suomessa?
- Mitkä ovat keskeisiä teemoja ja näkökulmia maaseudun tietotalouden kehittämisessä?
- Poliittikasuosituksien esittely
- Yhteistä keskustelua

Tutkimuksen lähtökohdat ja tarve

TKI-rakenteiden keskittyminen

Siirtyminen kestävämpään talouteen

Maaseutuyritysten uudistumistarpeen korostuminen

Paikkaperustainen aluekehittäminen /älykäs erikoistuminen

Tietotalous maaseutukontekstissa

Millaisilla kehittämis- ja ohjaustoimenpiteillä vaikuttavimmin edistetään maaseutuyritysten kytkeytymistä tutkimus-, kehitys- ja innovaatiovirtoihin?

Elävä, elinvoimainen
Marja Heimo
kasvattaa.

Traktori uudistaa.
älykylä.

Luova lypsyrobotti mahdollistaa
matkailla.

Robottipuimuri,
loistava pelto innovoida.

Talo.
Leipoa.

Teemu Haukioja ja Meri Valta

Maaseutualueiden älykäs erikoistuminen ja innovaatiopotentiali

Tarkastelussa kolme tilastollista indikaattoria:

- Alueen taloudellinen erikoistuminen ja suhde valtakunnassa harjoitettavaan teollisuuspolitiikkaan
- Alueen taloushäiriöistä toipumisen resilienssi
- Alueen yritysten innovaatiopotentiali, uudistumis- ja innovointikyky, luova tuho

1. Riemuita, tehdä, innovoida!
2. Älykäs digitraktori kyntää,
3. Ainutlaatuinen robottileikkuupuimuri myllyttää,
4. Haluttu pelto elää,
5. Kestävä puhdas miniydinvoimala,
6. Kehittyvä leikkuudrone osallistaa

Pekka Mytty ja Pasi Saukkonen

Maaseudun yritykset tietotalouden virroissa

Osa 1: Yhteistyö ja uudistuminen

Maaseutujen yritysten uudistuminen
monitoimijaisella hankeperustaisella yhteistyöllä

- Rekisterianalyysi (Hyrrä) maaseuturahaston yhteistyötoimenpiteiden hankkeista (2014–2020)
- Kysely hanketoimijoille

vehreä VIHREÄ sähkötraktori jauhaa

tuottava tietopuimuri työllistää

houkutteleva HEINÄHANKO
kaunis edistyksellinen METSÄ

... teknologia edistää ...

nousta
tavata

tietointensiivinen... TIETOINTENSIIVINEN!

Emmi Maijanen ja Oona Mäkinen

Maaseudun yritykset tietotalouden virroissa

Osa 2: Mahdollisuudet ja heikot signaalit

Maaseudun mikroyrittäjien arjen
tunnistaminen palvelumuotoilun keinoin

- Erätaukokeskustelut
- Tulevaisuustyöpajat
- Hiljaiset signaalit
- Yrittäjäprofiilit
- Strategia-asiakirjojen analyysi

Millaisena maaseudun tietotalous näyttäytyy Suomessa?

Uusi järjestys
Syntyy innovaatio
Tiedän mitä teen!

Maaseudun kansa
Kokemustieto
Toimii pelastajana

Tiedoton mieli,
Vain yksi ulottuvuus
Paikalleen jäänyt

Ihmiset oppivat
Kehitys ja edistys
Tyhmyys vähenee

Millaisena maaseudun tietotalous näyttäytyy Suomessa?

- Älykkään erikoistumisen tilastolliset indikaattorit Suomen seutukunnille HHI, CDI ja RRSI
- HHI-indikaattori: **Alueiden resilienssin mittari**
 - Miten hyvin seutukunta pystyy ottamaan vastaan taloudellisia shokkeja ja toipumaan niistä? Monipuolinen teollisuusrakenne kestää shokkeja paremmin kuin yksipuolinen rakenne
- CDI-indikaattori: **Alueiden luovan tuhon mittari**
 - Miten dynaaminen on seutukunnan yrityskanta, ts. onko paljon ”pöhinää” eli yritysvaihtuvuutta? Mittari indikoi innovaatiopotentiaalia ja markkinoiden toimivuutta

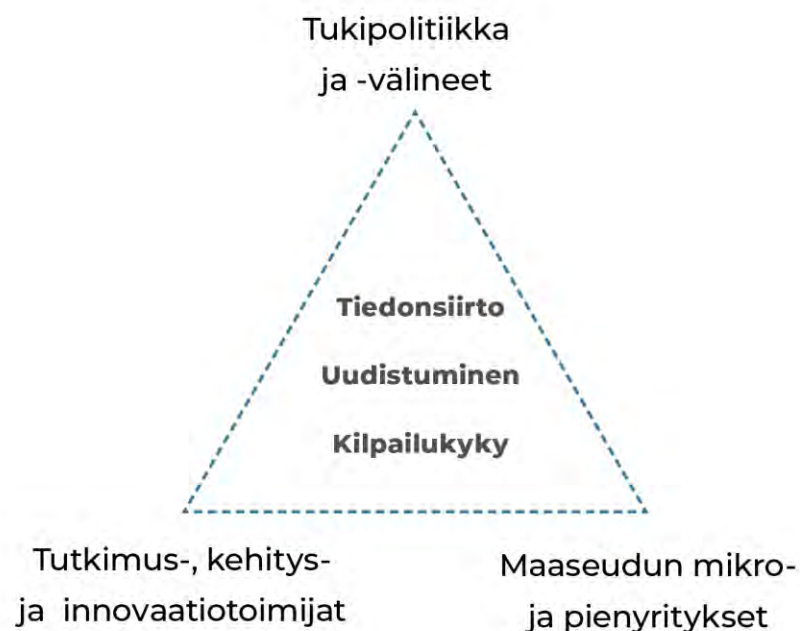
Millaisena maaseudun tietotalous näyttäytyy Suomessa?

- RRSI: **Alueiden erikoistumisen suhde koko maan rakenteeseen**
 - Indikaattori mittaa seutukunnan paljastetun suhteellisen edun ”etäisyyttä” valtakunnallisesta. Pieni ero merkitsee samankaltaisuutta koko maahan nähden, jolloin yleisesti harjoitettava talous-, teollisuus-, kilpailu-ym. politiikkaa potentiaalisesti hyödyttää vahvasti paikallista aluetaloutta.
- Mittarien tulokset on visualisoitu taulukoin, pylväsdiagrammeihin ja kartoin, jolloin seutukunnat voivat helposti asemoida itsensä muihin Suomen alueisiin.
- Mittarit profiloivat alueita toteutuneen talouskehityksen perusteella, mikä auttaa tietopohjaisen älykkään erikoistumisen strategioiden suunnittelu- ja aluekehitystyössä.
- Mittarit perustuvat taloustieteelliseen tutkimukseen, ja tässä hankkeessa ne halutaan tuoda mahdollisimman lähelle käytännön päätöksentekijöitä ilman akateemista jargonia.

Millaisena maaseudun tietotalous näyttäytyy Suomessa?

Yritysten uudistuminen tiedolla - ohjelmaperustainen T&K-toiminta

*Kolmoiskierremalli
uudistamisen kehikkona*

*Manner-Suomen
maaseutuohjelman 2014–20
yhteistyö- ja
innovaatiotoimenpiteet*

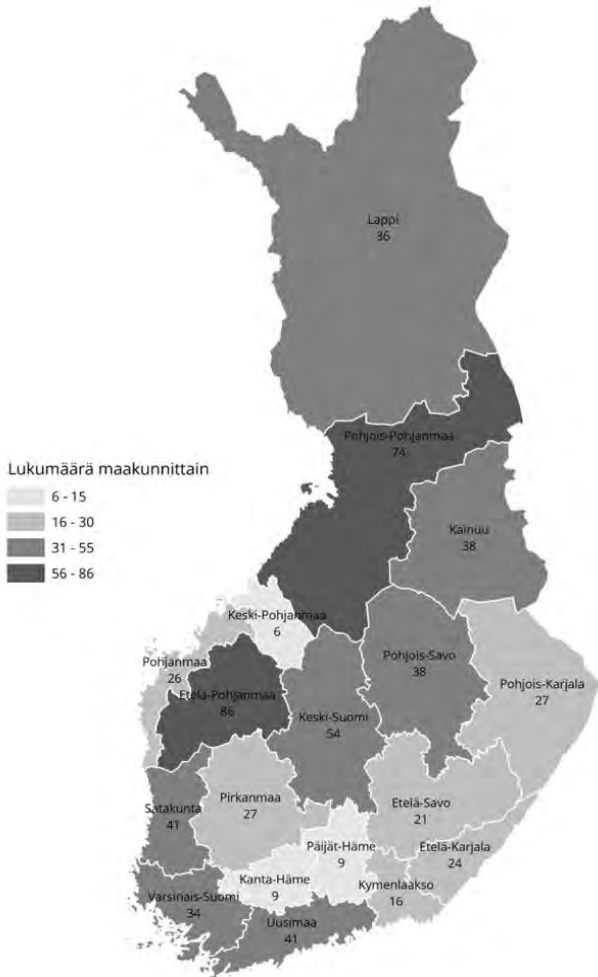

Millaisena maaseudun tietotalous näyttäytyy Suomessa?

Yritysten uudistuminen tiedolla – ohjelmaperustainen T&K-toiminta

Yhteistyö- ja innovaatiohankkeiden lukumäärät maakunnittain

Hankkeiden toiminnan kohdentuminen (sisällönanalyysi)

Toiminnan kohdeala	Hankkeiden lkm
Matkailupalvelut	166
Liiketoimintavalmiudet	118
Maatalous	96
· maidon ja lihan tuotanto	40
· peltoviljely, marjanviljely	56
Metsä	51
· Bioenergia	23
· Metsätalous (puun kasvatusta, korjuu ja myynti)	15
· Puun jalostus	13
Ruoka (sis. elintarvike, juomat, lähiruoka)	37

Hankkeissa rakentunut yhteistyöverkosto

Millaisena maaseudun tietotalous näyttäytyy Suomessa?

- 3 keskustelua, 18 yrittäjää eri puolilta Suomea.
 - ”Yrityksen perustamistuki maatalouden ulkopuoliseen yritystoimintaan”
→ Uutta liiketoimintaa, jotain muuta kuin maataloutta
- 1. Arvopohja ja maaseudun merkitys: miksi juuri maaseudulla?
- 2. Tulevaisuuden yrittäjäyys
- 3. Tietointensiivisyys: tieto, oppiminen, kehittyminen

Mikä Erätauko?

Erätauko on uusi tapa käynnistää ja käydä rakentavaa yhteiskunnallista keskustelua – mahdollisuus pysähtyä ja harkita asioita rauhassa. Erätaukon avulla voit tuoda eri lähtökohdista tulevia ihmisiä käymään tasavertaista keskustelua ja saat paikalle myös heidät, jotka herkästi jäävät keskusteluiden ulkopuolelle.

Millaisena maaseudun tietotalous näyttäytyy Suomessa?

- Maaseudun vetovoima: kaipuu maalle / juuret maalla
 - Yritystoiminta mahdollistaa maaseudulla asumisen
- Yritystoiminta sivutoimisena
 - Perinteisten toimialojen rinnalle
 - Lähtee usein yrittäjän omista harrastuksista / kiinnostuksen kohteista
 - Monimuotoista ja kokeilevaa
- Hyödyntää digitaalisuutta erityisesti asiakkaiden tavoittamisessa ja palvelussa
 - Törmäykset erilaisten yritystukimuotojen ja säännösten kanssa
 - Luovia ideoita riittää!

Mitkä ovat keskeisiä teemoja ja näkökulmia maaseudun tietotalouden kehittämisessä?

Se kokonaisuus
Yhteys tästä globaaliin
Kaiken perusta

Keskustellaanko?
Avoimin ajatuksin
Kohti parempaa

Mitkä ovat keskeisiä teemoja ja näkökulmia maaseudun tietotalouden kehittämisessä?

- Maaseutupoliittisessa kokonaisuohjelmassa ilmaistaan tahtotila, jonka mukaan maaseudut voisivat toimia ”tuulenhalkojana” siirtymässä kohti kestävästä kehitystä
- Datatalouden potentiaalin hyödyntäminen maaseutujen digitaalisessa ja kestävässä siirtymässä
- Niin sanotun donitsimallin (globaali) tuominen aluetasolle suuntaamaan paikallista päätöksentekoa
- Digitaaliset kaksoset ovat potentiaalisesti lupaava tulevaisuuden työkalu yllä mainitussa tavoitteessa. Sen realisoiminen ”helppokäyttöiseksi” työkaluksi vaatii paljon tutkimus- ja kehitystyötä.

Mitkä ovat keskeisiä teemoja ja näkökulmia maaseudun tietotalouden kehittämisessä?

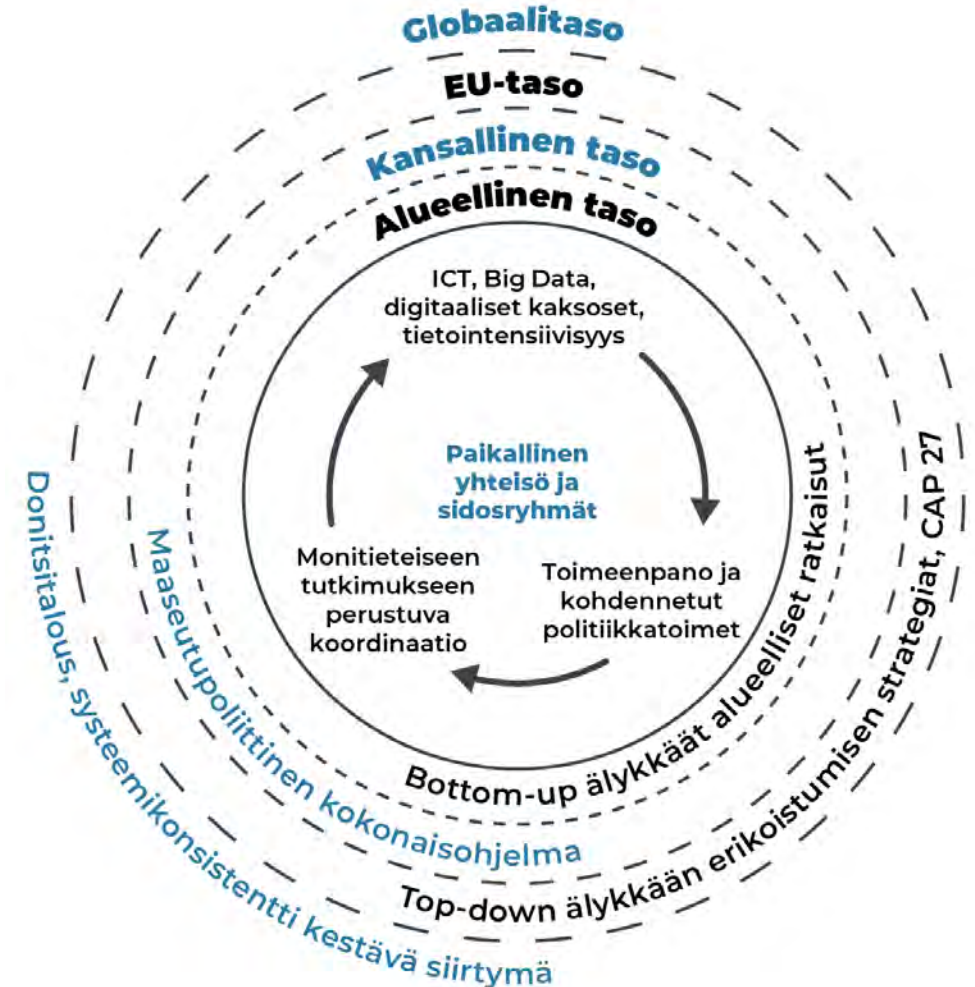

Donitsimalli

(mukaillen Raworth 2012,
suomentanut DEAL Suomi -yhteisö)

Mitkä ovat keskeisiä teemoja ja näkökulmia maaseudun tietotalouden kehittämisessä?

- Kestävän siirtymän keskeiset elementit
- Kohti datatalouden hyödyntämistä
 - Suomen maaseutualueet
 - Kestävä päätöksenteko
 - Ristiriitojen yhteensovittaminen
 - Trade-offien tunnistaminen ja koordinointi
- Digitaaliset kaksoset työkaluna

Mitkä ovat keskeisiä teemoja ja näkökulmia maaseudun tietotalouden kehittämisessä?

Hanketoiminnan kyky uudistaa tiedolla ja kytkeä yrityksiä alueen innovaatioympäristöihin

- Projektiperustaisella toiminnalla on selvä rooli maaseudun kestäväen tietotalouden edistämässä
 - Luo kolmoiskierremallin mukaisia rakenteita
 - Tietoa käyttöön, lisää yhteistyötä, kehittämistä sekä asenteen ja ymmärryksen muutosta
 - Panostusta matkailun kehittämiseen, liiketoimintavalmiuksien edistämiseen sekä maatilatalouden kilpailukykyyn.
 - Tunnistetuissa yhteistyö- ja innovaatiotoimien toteutuksessa yhtymäkohtia Maaseutupoliittisen kokonaisohjelman tavoitteisiin.
”Tietotalous tulee kytkeytymään yhä tiiviimmin luonnonvarojen resurssitehokkaaseen käyttöön sekä tähän kytkeytyviin teknologisiin innovaatioihin ja niiden pohjalta toimiviin palveluihin (Maaseutupoliittinen kokonaisohjelma)”
- Alueelliset erot innovaatio- ja yhteistyöhankkeiden toteutuksissa suuria
 - Lisää yliaalueellista yhteistyötä ja tiedonvaihtoa (eri toimijoiden ylipaikalliset verkostot).

Mitkä ovat keskeisiä teemoja ja näkökulmia maaseudun tietotalouden kehittämisessä?

Hanketoiminnan kyky uudistaa tiedolla ja kytkeä yrityksiä alueen innovaatioympäristöihin

- Hankeanalyysi antaa viitteitä kestävän tietotalouden teemakohtaisista painotuksista tai keskittymistä alueilla. Sen sijaan kytkennät alueen ”älykkyyteen” vaikuttavat hennommita.
 - Älykkään erikoistumisen konseptin tuominen laajemmin maaseutu- ja kehittämispolitiikkaan? Kokonaisuuksien synnyttämistä ja ”vanhan ajan” klusteriajattelua.
 - > maaseudun älykäs toiminta mukaan alueiden kehittämisdokumentteihin ja toimintaohjelmiin
 - > maaseutuyritysten mahdollisuudet kytkeytyä laajemmin alueiden tki-toimintaan
- Hanketoiminta uudistajana - sekä hyviä että haastavia piirteitä

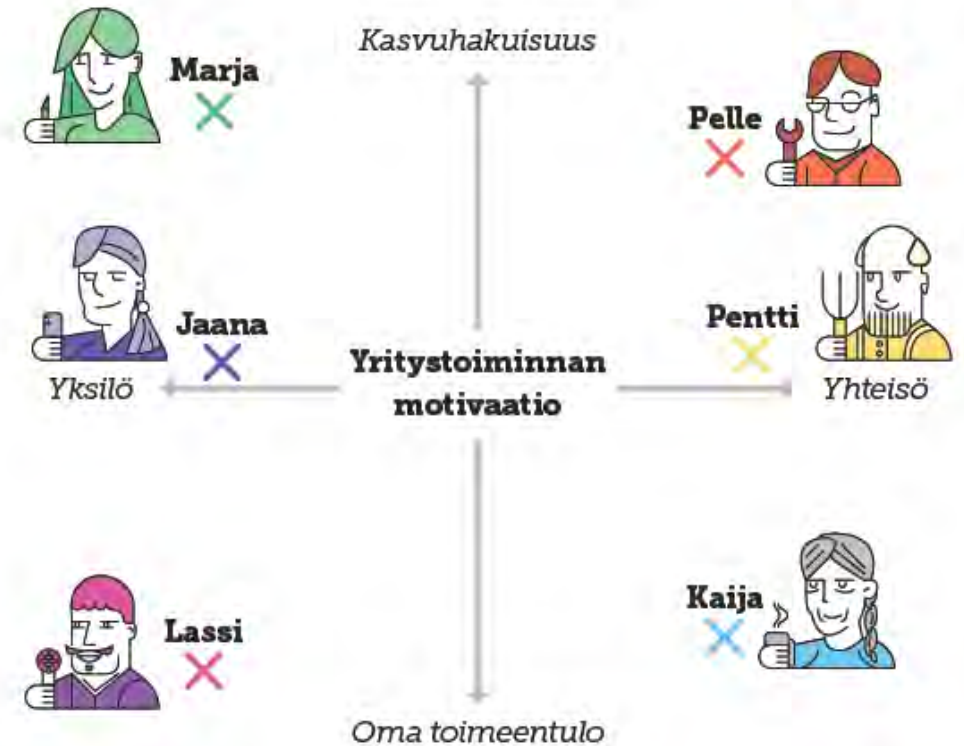
Mitkä ovat keskeisiä teemoja ja näkökulmia maaseudun tietotalouden kehittämisessä?

- **Kokonaisvaltainen lähestymistapa**
 - Yksilöt ja hyvä elämä
 - Yhteisöt ja instituutiot
- **Monimuotoisuus ja toimijajoukon pienuus rikkautena**
 - Hybridiliiketoimintamallit
 - Toimialojen rajapinnoilla innovaatiopotentiaalia
- **Modernin digitaalisen palveluyrittäjyyden ymmärrys**
 - Ei rakettitiedettä
 - Osaamisen lisääminen instituutioissa

Mitkä ovat keskeisiä teemoja ja näkökulmia maaseudun tietotalouden kehittämässä?

Maaseudun mikroyrittäjät merkittävä toimijajoukko osana mm. kestävyys siirtymää

Vaikuttavien ohjauskeinojen muotoilussa tulee huomioida yritystoiminnan erilaiset motivaatiotekijät ja yrittäjäprofiilit

Uskomuksesta
Yhteiseen tutkimukseen
Yli rajojen

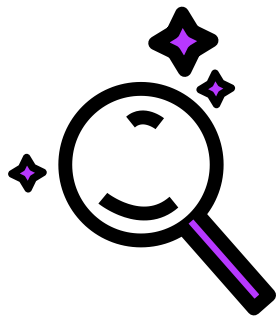
Tieto ja tuska
Maaseudun syksyn ruska
Ei koskaan fuska

Suosituksia maaseudun tietotalouden ohjaamiseen Suomessa

Politiikkasuositukset / Policy Brief

1. Ymmärrystä maaseudun tietotaloudesta tulee laajentaa ja syventää

Vaikuttava tietotalous ja tehokas politiikkaohjaus on tarkoittanut perinteisesti maaseudun tietotaloudessa mm. digitaalisuutta, huipputeknologiaa ja teknologian toimialoja (mm. markkinointia, rahoitusta, vakuutusta ja konsultointia) sekä vastuullisuuteen ja uusiin innovaatioihin.

Lisäksi maaseudun tietotalous tarkoittaa alueiden ja yritystoiminnan uudistumista ja uuden, tietoperustaisen liiketoiminnan syntymistä.

Kokonaisvaltainen maaseudun tietotalouden kehittyminen edellyttää laajaa ja kokonaisvaltaista ymmärrystä toiminnasta sekä hyödyntää toiminnassaan erilaista tietoa (esim. tilasto- ja laadullinen tieto, asiantuntijatieto, perinnetieto).

Maaseudun rooli tietotalouden kirkastamisessa edellyttää tutkimuksellista perustaa ja linjakasta sanoittamista kaikissa strategia-asiakirjoissa.

Tarvitaan kansallisia tutkimusohjelmia teoreettiseen ja soveltavaan tutkimukseen sekä kaikkien maaseutualueiden kytkemistä korkeakoulukumppanuuksiin.

Eri ministeriöt ja aluekehitysorganisaatiot ovat merkittävässä roolissa tutkimukseen perustuvan tietotalouden ymmärtämisen syventämisessä.

Suomen valtio	Teoreettisen ja soveltavan tutkimusrahoituksen lisääminen maaseudun tietointensiivisen kestävään siirtymään ja elinvoiman kehittämiseen
Maakunnat / Alueet	Maaseudun roolin ja visioiden kirkastaminen kestävässä siirtymässä Strategia-asiakirjojen yhtenäistäminen maaseututietoisesti Erilaisen tiedon hyödyntäminen
Kunnat	Maaseudun tietoperustaisen liiketoiminnan syntymisen edellytysten tukeminen Erilaisen tiedon hyödyntäminen
Korkeakoulut	Maaseudun tietotalouden tutkiminen ja kehittäminen huomioiden kaikki maaseutualueet
Yrittäjät, yhteisöt ja asukkaat	Tiedon hyödyntäminen toiminnassa, tieto-osaamisen vahvistaminen

2. Maaseudun tietotaloutta tulee uudistaa kohti monialaisuutta ja monitieteisyyttä

Maaseudun tietotalous ja liiketoiminta sisältävät monialaista, toimialojen rajapinnoille muodostuvaa liiketoimintayhdistelmiä, jotka eivät asemoidu virallisten toimialaluokitusten mukaisesti.

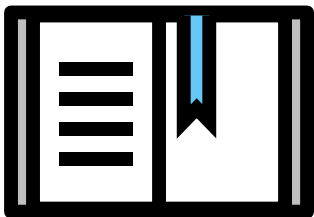
Toimialojen rajapinnoilla toimiminen on yrittäjille haastavaa.

Toimialoihin liittyvää lainsäädäntöä ja liiketoimintaa kontrolloivia hallinnonaloja tulee uudistaa monimuotoisemmiksi ja keventää byrokratiaa.

Korkeakouluja kannustetaan monitieteiseen maaseutututkimukseen ja korkeakoulujen väliseen yhteistyöhön.

Suomen valtio	<p>Lainsäädännön uudistaminen monialaisuutta tukevaksi</p> <p>Monialaisen maaseutuyrittäjyyden mahdollistaminen ja byrokratian keventäminen</p> <p>Toimialauudistukset ja toimialarajojen ylittämisen mahdollistaminen</p>
Maakunnat / Alueet	<p>Monialayrittäjyyden näkeminen innovaatiopotentiaalina strategisessa ohjauksessa</p> <p>Institutionaalisen toimialarakenteen ja rahoituksen uudistaminen</p>
Kunnat	<p>Hallinnonalojen yhdistely elinkeinotoiminnan tukemisessa</p>
Korkeakoulut	<p>Maaseutututkimukseen monitieteinen lähestymistapa</p>
Yrittäjät, yhteisöt ja asukkaat	<p>Monialaisten liiketoimintayhdistelmien kehittäminen</p>

3. Maaseudun tietotaloutta tulee tarkastella enemmän ilmiölähtöisesti

Maaseudun tietotalous ja ilmiölähtöinen yrittäjyys tarvitsee hallinnollisen ohjauksen uusiutumista ja ekosysteemiajattelua.

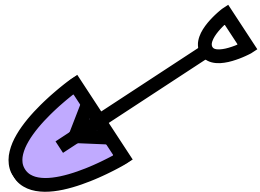
Ylialueellinen yhteistyö tukee yrittäjien ongelmanratkaisutaitoja ja kollegiaalisuutta sekä tasoittaa alueellisia eroja.

Ilmiölähtöinen yhteiskehittäminen edellyttää myös joustavaa ja ketterää rahoitusta alueiden välillä.

Tarvitaan ilmiölähtöisen tutkimuksen käynnistämistä, jolla selvitetään maaseutuyrittäjien tuen tarve mm. digitaalisen ja vihreän siirtymän toteuttamiseksi ja maaseutuyritysten oikeudenmukaisen ja kestävä elinkeinon harjoittamisen edellytykset.

Suomen valtio	<p>Globaalin ja eurooppalaisen digitaaliseen ja vihreään siirtymään liittyvien tavoitteiden suhteuttaminen oman maan ja maaseudun yrittäjien oikeudenmukaiseen elinkeinon harjoittamisen mahdollistamiseksi</p> <p>Kriisiaikojen rahoitus</p>
Maakunnat / Alueet	<p>Ylialueellisen yhteistyön kehittäminen</p> <p>Ilmiölähtöisten ja ennakoivien rahoitusmallien kehittäminen</p> <p>Kriisiaikojen rahoitus</p>
Kunnat	<p>Hallinnollisten prosessien keventäminen</p>
Korkeakoulut	<p>Ilmiölähtöinen tutkimushanke maaseutuyrittäjien kestävän digitaalisen ja vihreän siirtymisen tarpeisiin vastaamiseksi</p>
Yrittäjät, yhteisöt ja asukkaat	<p>Ylialueellinen ja kollegiaalinen verkostoituminen liiketoiminnan kehittämisessä</p> <p>Ilmiölähtöisen tiedon tuottaminen</p>

4. Maaseudun pienet toimijat on otettava mukaan alueiden elinvoiman vahvistamiseen ja innovaatio-ekosysteemeihin

Älykkään erikoistumisen näkyvyyttä ja roolia tulee korostaa yhä enemmän maaseutupolitiikassa ja toisinpäin.

Aluekehittämisessä maaseutuyritykset tulee ottaa tiiviimmin mukaan alueen kehitykseen ja innovaatioekosysteemeihin.

Hankeperustainen kehittäminen tukee tietointensiivisen liiketoiminnan kehittymistä ja sitä tulee jatkaa.

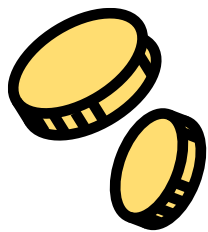
Pienten toimijoiden mukaan ottaminen alueen markkinointiin vahvistaa monipuolisuutta ja pienten yrittäjien liiketoiminnan kasvattamista, esimerkiksi matkailussa.

Mikroyrittäjien roolia ja motivaatiota kiinnittyä hankeperustaiseen kehittämiseen tulee selvittää.

Alueellisten kehittäjätasojen tulee miettiä, miten toimenpiteitä, joilla pienet toimijat saadaan paremmin kiinnittymään ja osallistumaan alueiden innovaatioekosysteemitöimintää.

<p>Suomen valtio</p>	<p>Älykkään erikoistumisen ja innovaatioekosysteemien strateginen ohjaus maaseutuyrittäjyyttä ja tietotaloutta tukevaksi</p>
<p>Maakunnat / Alueet</p>	<p>Älykkään erikoistumisen sisällyttäminen maaseutupolitiikkaan Maaseudun yritykset mukaan innovaatioekosysteemeihin Hankeperäinen, paikkaperustainen ja päätoimialoille keskittyvä tietointensiivinen kehittämistoiminta</p>
<p>Kunnat</p>	<p>Maaseudun yritykset mukaan innovaatioekosysteemeihin Maaseudun pienemmät yritykset osalliseksi kuntien yhteismarkkinoinnista, (esimerkiksi matkailun markkinointi)</p>
<p>Korkeakoulut</p>	<p>Selvitys, miksi pienet toimijat eivät koe saavansa hyötyä hankeperustaisesta kehittämisestä Viestinnän ja uusien toimenpiteiden kehittäminen pienten toimijoiden aktivoimiseksi ja osallistumiseksi innovaatioekosysteemeihin ja hankeperustaiseen kehittämiseen.</p>
<p>Yrittäjät, yhteisöt ja asukkaat</p>	<p>Hankeperustaiseen ja tietointensiiviseen kehittämiseen aktiivinen osallistuminen Kehittämishyödyn näkeminen pidemmällä aikavälillä</p>

5. Tietotalouden edistämisessä tulee huomioida maaseudun yritystoiminnan erilaiset motiivit

Maaseudun tietotalouden kehittyminen edellyttää liiketoiminnan näkemistä uudistuvana ja monimuotoisena.

Maaseutuyrittäjien erilaisten motiivien tunnistaminen on keskeistä yrityksen asettuessa maaseudulle.

Maaseutuyrittäjyyden motiivit eivät aina perustu mahdollisimman hyvän taloudellisen tuloksen tekemiseen, vaan yrittäjyyttä ohjaa myös arvot, ideologiat ja käsitys yhteiskunnallisesta hyvästä, vastuullisuudesta ja luonnosta.

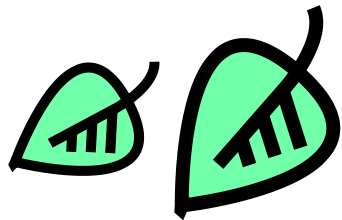
Tällaisen yrittäjyyden mahdollistuminen edellyttää laajempaa poliittista päätöksentekoa, kuten asumis-, kaavoitus-, tietoliikenne-, liikenne- tai hyvinvointipalvelujen kehittämistä maaseutulähtöisesti.

Vakaan, arvopohjaisen ja kestäväen maaseudun tietotalouden kehittyminen edellyttää erilaisuuden huomioimista rahoitusohjelmissa.

Erilaisuudella tuetaan myös maaseudun elinvoimaisuutta.

Suomen valtio	<p>Arvovalintoihin perustuvan maaseudun yrittäjyyden ja maaseutuasumisen tukeminen moniarvoisesti eri politiikkasektoreita yhdistäen</p> <p>Toimivan infrastruktuurin mahdollistaminen ja rahoittaminen</p>
Maakunnat / Alueet	<p>Mikroyrittäjyyden erilaisten motiivien tunnistaminen ja näkeminen osana kestävyyskriisien ratkaisijoina</p> <p>Vakaan, kestävän ja arvopohjaisen maaseutuyrittäjyyden mahdollistaminen ilman kasvuodotuksia</p>
Kunnat	<p>Maaseudulle asettautumisen ja yrittäjyyden mahdollistaminen esim. vuokra-asumisen, kaavoituksen, liikenneyhteyksien ja hyvinvointipalvelujen kehittämisessä</p> <p>Maaseudulle asettuvan yrittäjän näkeminen elinvoiman lisääjänä</p>
Korkeakoulut	<p>Vakaan, kestävän ja arvopohjaisen yrittäjyyden kehittäminen ja tukeminen</p>
Yrittäjät, yhteisöt ja asukkaat	<p>Arvovalintojen tuotteistaminen</p>

6. Maaseudun tietotalouden edistämisessä tulee vahvistaa tulevaisuusajattelua

Maaseudun yrittäjillä on tietotalouteen liittyviä tulevaisuuteen tähtääviä globaaleja ja oivaltavia näkemyksiä, jotka eivät usein mahdu rahoitusstrategioiden määritelmiin.

Maaseudun tietotalouden kehittäminen edellyttää tulevaisuussuuntautunutta ja kaksisuuntaista, osallistavaa toimintaa.

Maaseudun tietotalouden kehittyminen edellyttää tulevaisuusajattelun, systeemiymmärryksen ja monitieteisyysajattelun vahvistamista, jotta se pystyy vastaamaan taloudellisen, ympäristöllisen ja sosiaalisen kestävyiden vaateisiin.

Korkeakoulujen tulee osaltaan huolehtia monitieteisyyden, systeemiajattelun ja tulevaisuusajattelun osaamisen tasoon ja donitsimallin mukaisen talouskasvun ymmärrykseen.

Suomen valtio	Donitsitalouden hyödyntäminen talouspolitiikan ja kestävän hyvinvoinnin edistämässä
Maakunnat / Alueet	Maaseudun yrittäjien ottaminen mukaan globaalien kriisien ratkaisijoiksi Maaseudun yrittäjien alueellisen tiedon, tietämyksen ja näkemysten huomioiminen aluekehittämisessä rakentavasti ja ennakoivasti Soveltavan ja ennakoivan yritystoiminnan mahdollistaminen rahoitusstrategioissa
Kunnat	Maaseudun yrittäjien alueellisen tiedon, tietämyksen ja näkemysten huomioiminen aluekehittämisessä rakentavasti ja ennakoivasti
Korkeakoulut	Systeemi-, tulevaisuusajattelun ja monitieteisyysosaamisen vahvistaminen opetuksessa
Yrittäjät, yhteisöt ja asukkaat	Tiedon, tietämyksen ja näkemysten tuottaminen päätöksentekoon

Minkälaisia ajatuksia tietotalous aiheena herättää?

Mihin maaseutu on menossa?

Mihin tulisi tarttua konkreettisesti?

Maa- ja metsätalous- ministeriö

Maa- ja metsätalousministeriö on rahoittanut hankkeen Maaseutupolitiikan neuvoston asettaman hankeryhmän esityksestä, Makeran valtakunnallisiin maaseudun tutkimus- ja kehittämishankkeisiin suunnatuista varoista.

